

Respect pentru oameni și cărți

G A B R I E L G A R C Í A
M Á R Q U E Z

Colonelului n-are
cine să-i scrie

Traducere din limba spaniolă
ALEXANDRU CALCIU

editura rao

GABRIEL GARCÍA MÁRQUEZ

El coronel no tiene quien le escriba

© Gabriel García Márquez, 1961

© Editura RAO, 2015
pentru versiunea în limba română
Toate drepturile rezervate

Ilustrația copertei

© Jean-Léon Gérôme, Lupta de cocoși, 1846

Editura RAO
Str. Bârgăului, nr. 9-11, sector 1, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

GARCÍA MÁRQUEZ, GABRIEL

Colonelului n-are cine să-l scrie / Gabriel Garcia Márquez ;
trad.: Alexandru Calciu. - București : Editura RAO, 2015

ISBN 978-606-609-961-5

I. Calciu, Alexandru (trad.)

821.134.2(861)-31=135.1

Colonelul deschise cutia și văzu că nu mai rămăsese în ea decât o linguriță de cafea. Luă ibricul de pe plită, vărsă pe jos jumătate din apă și răcăi cutia cu un cuțit până căzură în ibric și ultimele fire de cafea amestecate cu rugina de pe tablă.

În vreme ce aștepta să fierbă cafeaua, așezat lângă sobă de cărămidă, într-o atitudine încrezătoare și nevinovată, colonelul avu straniul simțământ că în burtă îi încolțeau ciuperci și ierburi veninoase. Era o zi de octombrie. O dimineață greu de trecut chiar pentru un om ca el, care supraviețuise atât de mult ca aceasta. Timp de cincizeci și sase de ani – câți trecuseră de la sfârșitul ultimului război civil – colonelul nu făcuse nimic altceva

decât să aștepte. Octombrie era unul din puținele lucruri care soseau.

Văzându-l intrând cu cafeaua în dormitor, soția ridică apărătoarea de țânțari. Noaptea avusese o criză de astmă și acum o cuprinsese toropeala. Se ridică totuși ca să ia ceașca de cafea.

- Bea și tu, îi spuse ea.
- Eu am băut, minți colonelul. Mai era o linguriță, cu vârf.

În clipa aceea se auzi un dangăt de clopot. Colonelul uitase de înmormântare. În vreme ce soția își bea cafeaua, el desfăcu hamacul la un capăt, îl împături și-l legă la capătul celălalt, după ușă. Femeia se gândi la mort. „S-a născut în 1922, își spuse ea. Exact la o lună după băiatul nostru. La șapte aprilie.“

Își bău mai departe cafeaua alternând sorbiturile cu respirația ei greoai. Era o femeie făcută parcă din cartilagii albe, prinse de șira spinării sale arcuite și țepene. Respirația o

necăjea în aşa măsură încât părea că afirmă ceva când punea vreo întrebare. Când termină de băut cafeaua, încă se mai gândeau la mort.

– Trebuie să fie groaznic să te îngroape în octombrie, zise ea.

Soțul nu-i dădu însă atenție. Deschise fereastra. Octombrie se instalase în curtea casei. Uitându-se la verdeața care se revărsa în culori aprinse, la minusculile galerii de râme, colonelul simți din nou, în intestine, efectul funest al anotimpului.

– Mi-a intrat umezeala până-n oase, spuse el.

– Din pricina iernii, fu de părere soția. De când a început să plouă ți-am spus doar să-ți pui ciorapii când te culci.

– De o săptămână dorm cu ei.

Ploua mărunt, dar fără încetare. Colonelul ar fi preferat să se înfășoare într-o pătură de lână și să se urce din nou în hamac. Dangătul întrerupt al clopotelor îi aduse însă aminte de

înmormântare. „A venit octombrie“, murmură el și se îndreptă spre mijlocul camerei. Abia atunci își aminti de cocoșul legat de piciorul patului. Era un cocoș de lupte.

După ce duse ceașca în bucătărie, întoarse pendula din salon, montată într-o cutie de lemn negeluit. Spre deosebire de dormitor, prea neîncăpător pentru respirația unei astmatice, salonul era larg, cu patru balansoare de răchită, așezate în jurul unei măsuțe, pe care se afla și o pisică de ipsos. Pe peretele din fața pendulei se afla portretul unei femei cu voaluri, încunjurate de îngerași, într-o barcă plină de trandafiri.

Când întorsese ceasul, era șapte și douăzeci. Duse apoi cocoșul în bucătărie, îl legă de piciorul mașinii de gătit, schimbă apa din cutie și puse lângă ea un pumn de porumb. Un grup de copii pătrunse în curte printr-o spărtură a gardului. Se apropiară, se

Colonelului n-are cine să-i scrie

așezară în jurul cocoșului și începură să-l privească în liniște.

– Nu vă mai uitați atâtă la el! spuse colonelul. Cocoșii nu mai sunt buni de nimic dacă te tot uiți la ei.

Copiii nu se sinchisiră. Unul dintre ei începu să cânte la muzicuță un cântec la modă.

– Astăzi nu se cântă, îi spuse colonelul. Astăzi e o înmormântare.

Băiatul băgă muzicuța în buzunarul pantalonilor și colonelul se duse în cameră să se îmbrace în doliu.

Din cauza astmei soției, costumul său alb rămăsese necălcăt. De aceea colonelul trebui să îmbrace până la urmă costumul cel vechi, de stofă neagră, pe care, după ce se căsătorise, îl punea numai la ocazii mari. I-a trebuit mult până să-l găsească pe fundul unui cufăr, împachetat în ziare și presărat cu bulgări de naftalină, ca să fie ferit de molii. Întinsă pe pat, soția continua să se gândească la mort.

– Trebuie să se fi întâlnit deja cu Agustín, spuse ea. S-ar putea să nu-i povestească în ce situație am ajuns după moartea lui.

– La ora aceasta or vorbi despre cocoși, zise colonelul.

În cufăr dădu peste o umbrelă veche, enormă. O câștigase soția lui la o tombolă, la care se strânseseră fonduri pentru partidul colonelului, în aceeași seară asistaseră la un spectacol în aer liber, care în ciuda ploii s-a jucat până la sfârșit. Colonelul, soția și băiatul lor, Agustín – care pe vremea aceea avea opt ani – au urmărit spectacolul până la capăt, sub umbrelă... Între timp Agustín murise, iar pânza lucioasă a umbreliei fusese mâncată de molii.

– Ia uită-te ce a mai rămas din umbrela noastră de clovn, spuse colonelul, repetând o frază obișnuită de-a lui. Și desfăcu deasupra capului un misterios sistem de spițe metalice.

– Acum e bună numai pentru număratul stelelor. Zâmbi.

Soția nici nu se osteni să se uite la umbrelă.

– Toate sunt aşa, murmură ea. Putrezim de vii. Închise ochii să se gândească mai bine la mort.

După ce se bărbieri, pe pipăite – pentru că oglindă nu mai avea de multă vreme – colonelul se îmbrăcă în liniște. Pantalonii, strânși tare pe picior – de parcă ar fi fost niște indispensabili – și legați pe gleznă cu niște șireturi, se țineau pe sold cu două bentițe din aceeași stofă, care treceau prin două catarame aurite, cusute în dreptul șalelor. Nu purta curea. Cămașa, de culoarea cartonului învechit, țeapănă, se încheia cu un nasture din metal, care servea în același timp și pentru gulerul fals. Dar cum gulerul fals era rupt, colonelul renunță la cravată.

Făcea fiecare mișcare de parcă ar fi fost vorba de ceva extraordinar.

Oasele mâinilor sale păreau învelite într-o piele strălucitoare și scorțoasă, cu pete roșii, la fel ca și gâtul. Înainte de a-și pune ghetele de lac, curăță noroiul uscat de pe ramă.

Chiar în clipa aceasta soția lui se uită la el și-l văzu așa, îmbrăcat ca în ziua în care se căsătoriseră. Abia acum își dădea ea seama cât de mult îmbătrânise colonelul.

– Te-ai îmbrăcat ca de zile mari, îi spuse.

– Înmormântarea de azi e ceva foarte însemnat, spuse colonelul. Omul asta este primul care a murit în ultimii ani de moarte bună.

Ploaia încetă după ora nouă. Colonelul era gata de plecare, când nevastă-sa îl apucă de mâncă.

– Piaptănă-te, îi spuse ea.

El încercă să-și întindă cu un pieptene de os șuvițele de culoarea oțelului. Dar fu în zadar.

– Cred că semăn cu un papagal, spuse el.

Colonelului n-are cine să-i scrie

Soția îl privi cu atenție. Se gândi că nu era chiar așa. Colonelul nu semăna cu un papagal. Era un om uscat, cu oasele bine articulate, de parcă ar fi fost înșurubate. Ochii săi erau plini de vitalitate; nu părea nicidcum o mortăciune conservată în formol.

– Așa arăți bine, consimți ea, și când îl văzu că ieșe pe ușă adăugă: întreabă-l pe doctor dacă n-a uitat cumva de noi.

Locuiau în capul satului, într-o casă cu acoperișul din frunze de palmier și cu pereții scorojîti. Deși nu mai ploua, era multă umedeală peste tot. Colonelul o porni spre piață, pe o străduță cu casele îngrămădite. Când intră pe ulița principală îl cuprinse un fior. Cât cuprindeai cu ochii, satul era împodobit cu flori. Așezate în fața casei, femeile, în doliu, așteptau să treacă mortul.

Când ajunse în piață, începu din nou să burnițeze. Din ușa salonului

de biliard, proprietarul acestuia îl zări pe colonel și-l strigă, deschizându-și brațele:

– Colonele, așteaptă puțin să-ți împrumut umbrela.

Colonelul răspunse fără să întoarcă privirea:

– Mulțumesc, merge și-a.

Încă nu se pornise cortegiul. Oamenii, îmbrăcați în alb, cu cravate negre, stăteau la poartă și discutau sub umbrele. Unul dintre ei îl văzu pe colonel sărind peste băltoacele din piață.

– Veniți încoace! îi strigă, făcându-i loc sub umbrela lui.

– Îți mulțumesc, prietene, spuse colonelul.

În schimb nu răspunse invitației. Intră direct în casă ca s-o consoleze pe mama defuncțului. Primul lucru pe care-l simți fu mirosul de flori. Apoi începu să-i fie cald. Încercă să-și facă loc prin multimea celor îngheșuiți în dormitor. Cineva îi

Colonelului n-are cine să-i scrie

puse mâna pe spate și-l împinse spre fundul camerei, printr-un culoar de fețe împietrite, până în locul unde se vedea – adânci și dilatați – nările mortului.

Acolo ședea mama acestuia, gonind muștele de pe coșciug cu un evantai din frunze de palmier, îmbrăcate în negru, câteva femei se uitau la mort cu aceeași expresie cu care te uiți la currentul unui râu. Deodată, se auzi o voce din fundul camerei. Colonelul dădu la o parte o femeie, o văzu din profil pe mama celui răposat și îi puse o mână pe umăr. Strânse din dinți.

– Sincerele mele condoleanțe, spuse el.

Femeia nu întoarse capul. Deschise gura și scoase un urlet. Colonelul tresări de teamă. Simți cum este împins spre cadavrul de o masă diformă, care izbucni într-un urlet sfâșietor. Încercă să se sprijine cu mâinile, dar nu dădu de perete. Dădu în schimb peste alți oameni. Cineva